

Az országos dalárszövetség

A budapesti nemz. zenede

A budai zeneakademia

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden vasárnap három negyed iven, zeneművelkedéssel, zeneszerzők és zeneművészek arcképeivel.

Ugy a lap szellemi részét illető közlemények, mint a kiadói-vatál ügykörébe tartozó levelek a társulat igazgatóságához (váci utca 3) intézendők.

Budapest, 1883. február 12.

Egész évre 6 frt. Fél évre 3 frt. — Külföldre egészévre 8 frt, félre 4 frt

Elofizethető a „Harmonia” nemzeti zeneműkereskedésben Budapestben, váci utca 3 s vidéken minden könyvkereskedésben. — Egyes szám ára 15 kr.

Kiadja a „Harmonia” magyar zeneművészek társulata.

Felelős szerkesztő: Dr. Hubay Károly.

Tinódi Sebestyén.

Nem vész el a nép, mely szent hagyományként
Az ősi lantnak intő szózatát
Kegygyel megőrzi, s hű marad magához.

Toldy.

Háromszázhuszonöt éve, hogy az utolsó magyar dalia (troubadour) élni, és lantja zengeni megszűnt. A jelenkornak hálaérzet parancsolta kötelessége, meghozni az ősi dalmoknak az emlékezet adóját. Midőn ezt tesszük s elmondjuk, mi volt Tinódi ősapánk viharos korában: előzményül ide irányuló némi eszméket kell rövidre vont sorokban fölemlítenünk.

Magyar őseink is, valamint egyéb ázsiai faj, a zene és énekedvelő népek közé tartoztak. Ünnepek, lakomák alkalmával, táborban s az áldozatoknál, valamint a társasélet ezer örömeiben, síp és hegedű, citera és ének nem hiányoztak soha. A bajnokok hőstetteit énekekben éltették a dalnokok, illyekkel éleszték a harciak tüzét s ütközet kezdésekor az egész hadtest utánok énekelt. Még a családi gyász is énekellett; az elhunytak dicséretét gyászdalok foglalták magukban. — Ezen ősmagyar énekvilágban legnagyobb szerepet a történeti énekek játszottak, melyek a harcias magyarnak nevezetes, vagy a szívet inkább megkapó élet-eseményeit tárgyalták s eleinte a nemzeti történetírás helyét pótolták. Ezen dalolási szellem végig leng nemcsak az Árpádvezérek korán, de királyaink országlási idején is. A történeti énekek ily sokáig fentartatása egy saját dalmok kar nélkül nem gondolható. Hogy ilyen az egész középkorban is volt, mely a királyok és főurak udvarainak kiegészítő részét tette, biztos tudósításokból tanuljuk. Mindezt mellőzve, az egy Hunyadi Mátyást emeljük ki, ki mikor királyszékébe ült is, kedvelte a magyar költészetet. Asztalánál, tekintet nélkül idegen tudósokra vagy nejeire is, magyar verseket énekeltetett. Mi dalmokait illeti, felőlök az olasz volturnoi püspök, Péter írja, Budáról 1483. IV. Sixtus pápához, hogy jobbakat soha nem

hallott, Ide vonatkozólag érdekes, a mindennapi királyi asztaltárs, Galeoti, szavait hallanunk. — „Mátyás asztalánál mindig vitatkoznak, vagy kedves és tisztességes dologról van szó, vagy ének mondatik. Vannak ott zenészek és lantosok, kik a hősök tetteit hazai nyelven eldalolják asztal felett.” — Ugyancsak Galeoti hagyá emlékezetben, hogy a váci püspök Bátor, szintén magyar dalokat énekeltetett házában, hangszerek kísérete mellett. E hangszerek alatt húros eszközök kell értenünk, mit a későbbi magyar írók hegedőnek (lant, vagy hárfa-féle) neveztek; ettől különbözött a ma Európaszerte használatban levő lengyel hegedű, mint a mely vonóval játszatik.

Mit nem adnánk csak egyetlen dalért, mely ezer vagy csak néhány száz év előtt zenghetett atyáink ajakán! Nem a legmélyebb egyesülés volna-e, ha dalolhatnók, mit ők? Talán ézenénk mindent, mit ők éreztek!

Ebben fekszik régi zenénk nyomozása és tanulmányozásának fontossága, főleg ha még hozzá tudjuk, mit Gerando, a művelt francia utazó, valóban életapasztalásból merített, midőn így ír: „Nevezetes, hogy Magyarországon a nagy gondolatok, a nép mély érzelmei, nem költészet, hanem nemzeti zenében vannak kinyomva, megszentelve.” „Igy hisszük magunk is, — teszi hozzá a széptan mély bűvára, Erdélyi János — mert elégszer látunk példát, miszerint a magyar ember megelégszik begondolni érzelmeit, szavait a zenébe; de látjuk azt is, hogy zenére figyeltében bizonyos hátramaradt gondolataival társalkodik. Ezért oly kifejező a magyar ember arca azon ünnepélyes pillanatban, mikor szomorú nótájára figyelmezik. Mik lehetnek pedig eme gondolatok? nem szölgeltek-e meg soha is költészetben? vagy a magyar ember gondolatai nem voltak-e mindig szabadok, eléggé ártatlanok kimondatni?

Annyi való, hogy a zene és költészet közöl, ha külső hatalom és mostoha körülmény el akarja nyomni az egyiket, az nem a zene volt; s talán innen lehet kimagyarázni, hogy a

nemzeti érzelmek a zenében maradtak fel inkább, mint a költészetben.

Irodalmunk történetében a XVI. század a történeti költészet virágzásának kora. Irodalmunk kincstárnokának, a fáradhatlan Toldynak ezen korra visszaszolgáltató gyűjteménye, sok névtelenek írásain kívül, száznyolc nevezett költőt foglal magában, kik közül az irodalomtörténet írói előtt sok még csak neve után sem ismertetik.

Ezeknek egyik kitünő személyisége Tinódi Sebestyén, vagy — mint helyenként maga nevezi magát — Lantos Sebestyén deák, Sebők deák, a XVI. századnak sok tekintetben legnevezetesebb dalnoka, nemes, de elszegényedett szüléktől származott, kik nevüket családi birtokuktól, Fejérvármegye Tinódi nevű népes pusztájától vették, hol e család végső ivadéka, Tinódi István szegénységben tengve, 1854. februárban halt meg. Egykorú emlékek, valamint ifjúsága, úgy kiképzetéséről mélyen hallgatnak. Azonban, hogy legalább gymnasiumi oktatást nyert, mind Török Bálint mellett viselt deák-sága, mind munkái tanúsítják.

Korának harcias szelleme a csatatérre ulta. Először Szigetváriban látjuk Török Bálint udvarában; ennek később, mint Buda parancsnokának, Szolimán fogságába jutása s Töröknek halála után, vándorbottal s lantjával bejárva a hazát, önkészített énekeit szintén önkészített dallamok (hangjegyek) szerint, lantkísérettel, az urak udvaraiban énekelte. Így látjuk őt Daruvárott, Verbőczy Imre tolnai főispánnál, majd Nagyszombatban, sőt Erdélyben is, névszerint Bonyhán (Küüllőmegyében) Bethlen Farkasnál; utóbb Kassán települt meg, hol szigorú körülmények, s majdnem folytonos betegkedés közt öt évet töltvén, szorgalmasan folytatta az írogatást. Megszaporodott munkáival, minthogy azon időben Magyarországban nyomda nem volt, azok kiadása végett, de kétségkívül az erdélyi legújabb eseményeknek helyszínen megírhatása végett is, 1553-ban Kolozsvárra költözött, hol egyéb kisebb munkáin kívül, „Erdélyi historia“ját versben mint a többi, megírván, ezt némely más dolgozataival együtt „Chronica, Tinódi Sebestyén szerzése. Kolozsvárott, 1554.“ címmel két könyvben közrebocsátotta Hoffgrefnél, 4-rét; s Ferdinánd királynak ajánlotta, kiről mondja „Sok malasztal szeret engem, hogy külön-külön fejedelmeknek, császároknak, királyoknak, hercegeknek hadokat, viadalmokat, rhytmus szerint, magyar nyelven énekekben szép nótákkal énekelni tudom.“ Milly magas figyelemmel volt Ferdinánd Tinódi történeti énekei iránt, onnan tűnik ki, hogy az Egervári viadaláról való éneket, udvari történetírója, Zsámboki által deákra fordította volt. Ez évben megszűnnek Tinódi munkásságának bizonyos jelei. Annyi áll, hogy ő munkái kiadása után, Erdélyt elhagyta, s Nádasdi Tamás szolgálatába állván, életének utolsó éveit ennél töltötte, hol sanyaru de feddhetlen életét nemsokára be is fejezte. Halála idejét nem tudjuk,

de azt igen, hogy özvegye 1550. májusában egy Pozsgai György nevű nemesnél volt ismét férjnél, ki Kassán kereskedést űzött. Gyermekai közül az egy Sándornak maradt fenn emlékezete, ki Békesi Gáspár szolgálatában állván, ez által 1575-ben Antalfi Imrével Konstantinápolyba küldetett követül, hogy Amuratot Bátor István ellen ura részére megnyerje. De a szultán kiadván a követeket Bátorinak, fejök vétetett, s ezzel a Tinódi név rövid kelet után ismét kitoröltetett évkönyveinkből.

Munkáit az ihletett lantosnak itt nem részletezzük. Becces szakmunkák érdekesen tárgyalják azokat. (Olv. Toldy: A magyar költészet története. I. köt. Pest, 1854. 8-r. 160—171. II — A magyar nyelv és irod. kézikönyve a mohácsi vésztől a legújabb időkig. I. köt. Pest, 1855. 8-r. 66. I.) Mindazok három osztályba soroztatnak. I. Történeti költemények, tizennyolc darab — II. Bibliái költemények, két darab. — III. Tan- és feddő-énekek, három darab. — Elvesztett munkái közt volt egy török császárkronika, s mint náhai t. Jankowich vélekedett, az 1550-iki Sziget ostroma.

Tinódi nem csak a legtermékenyebb volt XVI. századbeli dalnokaink között, hanem mint rimes krónikák írója a legfontosabb is, és korának eseményeire egyik legtekintélyesebb kütfő, melyből egykorú s újabb történetírók bizton merítettek. Nincs is történetírónk, ki nagyobb pontossággal, igazságszeretettel és részrehajlatlansággal közlené fáradságos gondnal és utánjárással szemtanuktól szerzett és értelmesen összefüggesztett adatait. Azért nála nem annyira valódi költészetet, mint történeti-elbeszéléseket kell keresnünk, melyek a historiai hűség mérfokát mindenütt megütik, miként ezt Tinódi maga is nyíltan kijelenti: „Igazmondó, jámbor vitézeimről értekeztem; sem adományért, sem barátságért, sem félelemért hamisat be nem irtam.“ Másik érdekbeszért oldalát teszik Tinódinak az önkészített hangjegyekbe foglalt zenehangok, a bú ezen olyvadékony, epedő s mélyen megható dallamai, melyekkel a történetek száraz elbeszéléseit élő szóval adta elé, ezeknek köszönhetette Tinódi országos hírét, s ezek, mint Farkas Andráséi mellett (1538.) legrégibb magyar nyomtatott kóták által érdemli, hogy őt, mint az utolsó magyar dalnokot, becces és jó emlékezetben tartjuk. — De jelleme iránt is tartozunk tisztességgel, mert becsületes hazafi volt, ki a legvadabb pártosság korában minden pártokon felül tudott állani; ki szegénysége által sem alacsonyulva le, nem hízelt senkinek, sőt a főurak féltelenségét, önző eltempultságát, viszálykodó felekezteességét tartózkodás nélkül korholta, a haza veszélyeztetett jövőjét szemük elé állította, s a sanyargatott nép ügyét, a hol lehetett, ótalma alá vette.

Lantos.

T Á R C A.

Apróságok.

Beethoven és a vak leány.

Beethoven egy ízben egy ház előtt elmenve, F-sonátájának egy töredékét hallotta játszani. A mester megállt, hogy hallgatózék és hallá, a mint egy kedves női hang mondá:

„Mit adnék érte, ha e darabot valakitől hallanám, a ki jól tudja játszani.“

A nagy zeneszerző erre ajtót nyitott és egy egyszerű szobácskába lépett, mely egy cipész műhelyével volt szomszédos.

„Boesásson meg“, mondá zavartan Beethoven, „de zenét hallottam és az esált be. Én zenész vagyok.“

Az előtte álló leány elpirult és a szintén jelenlevő fiatal ember szigorú tekintettel mérte végig a mestert.

„És egy kívánságát is hallottam kifejezni“, folytatá a művész, „az az, hogy azt mondá ön, hogy szeretne — szóval: megengedi, hogy valamit játszam?“

„Köszönöm“, mondá a cipész, „de a zongora rossz és hangjegyeink sínesenek.“

„Nincsenek hangjegyei? Akkor hogyan játszhatott a kisasszony —?“ de rögtön félbeszakította magát és elpirult, mert a mint a leány arcába pillantott, észrevette, hogy vak. „Ezer boesáinat“, dadogta, „de nem vettem észre — ön tehát fejből játszik?“

„Teljesen.“

„És hol hallotta e zenét?“

„Az utcán: a szomszédban zongoráznak és ha az ablakok nyitva vannak — —“, itt hirtelen elhallgatott.

Beethoven nem kérdezte tovább, hanem a hang-szer elé ült és játszani kezdett. Talán soha sem játszott oly meleg és mély érzéssel, mint akkor, azon a rossz zongorán, annak a vak leánynak és bátyjának. Végre felemelkedett a cipész, odalépett a művészhez és lassú hangon kérdé:

„Csodálatos férjén, ki ön?“

Beethoven felemelte a fejét, mintha nem értette volna. A fiatal ember ismételte kérdését. A zeneszerző mosolygott, avval a mosolylyal, melylyel csak ő tudott mosolyogni, konokan, mélabúsan.

„Ide hallgasson!“ mondá minden felelet helyett és elkezdte F-sonátáját játszani, ugyanazt, melyet a leány előbb félbe szakított.

„Beethoven?“ kiáltották a leány és bátyja örömtelten. Ez pedig félállt és menni készült; de visszatartották.

„Csak egyszer még csak még egyetlen egyszer“, kérték a művészt.

Beethoven visszault a zongorához.

E pillanatban a hold besütött a függöny nélküli ablakon és megvilágította a szegény vak leánynak szende, fájdalomtelt, de e pillanatban átszellemült arcvonásait. A mester és a leány bátyja száználmas tekintetét találkoztak.

„Szegény leány“, sóhajtá és egy dalt kezdett játszani, egy szomorú, de esodálatosan édes melodiat, azt a halhatatlan dallamot, melyet később a világ mint „Mondschein-Sonate“-t ismert meg és esodált.

Beethoven és Weber.

Midőn Weber „A búvós vadász“ partitúráját befejezte, elküldte bírálat végett Beethovennak, ki azt

átnézve, avval az izennel küldte vissza Webernek, hogy ne írjon több operát Weber ez a látszólag szigorú kritika egészen leverte. Nemsokára azonban találkoztak a mesterrel és megkérdezte tőle, hogy igazán oly rossznak tartja-e „A búvós vadász“ zenéjét, hogy oly szigorúan ítélte fölötte?

„Rossznak?“ felelé a mester, „sőt ellenkezőleg nagyszerűnek, és épen azért adtam azt a tanácsot, hogy több operát ne írjon, mert ennél jobbat soha sem fog többé írni.“

Chopin halálához.

A „Figaro“ a következőket írja Chopin haláláról, melyet Clésinger, az elhalt szobrász, ki Chopin benső barátai közé tartozott, beszélt el még életében.

Chopin nagy szalonjában feküdt, a hova átszállították. E terem összes bútorzatát egy Pleyel-féle zongora képezte.

Kwiatkowsky, Guttman és Clésinger már 3 ójjelen át felváltva virrasztottak a beteg mellett.

Este 8 óra felé járt az idő; az utolsó pillanat közelgett. Többször említették, hogy Czartoriska Marcellina hercegnő ebben az időben játszott a 13-ik zsoltárt. Ez azonban tévedés, mert a hercegnő a zsoltárt már nappal játszotta és a beteg művész kívánataira csak ismételte. Utoljára Chopin már alig tudott beszélni. Tekintetét a szép Potocka Delphine grófnőre emelé és lassú hangon mondá: „Schubert Ave Mariáját.“

A grófnő megértette és élenkelte. Chopin Kwiatkowsky kezét tartotta kezében, időről időre megrázta és lassan mormogá: „Istenem, de szép ez!“

Kévéssel éjjel előtt meghalt.

A bécsi kritika Ondriček Ferencről.

A „Deutsche Zeitung“ 3944. dec. 20-iki számában G e h r i n g Ferenc ezeket írja: „Most a 4-ik philharmoniai hangverseny „eseményéről“ írunk, mert valóban eseménynek nevezhető Ondriček Ferenc föllépte. A fiatal művész a Mendelssohn-féle concerttel oly elvitathatlan nagy eredményt vívott ki, a milyennel kevesen dicsekedhetnek. A művész a Massart-féle iskola minden előnyével bír, mely iskolának már egy Wieniawskit is köszönhetünk és Ondričekben a másodikat. A játék eleganciája, a nyirettyű erőteljes vezetése, a legtisztább intonáció, a felfogás verve-je, a melancholicus cantilena varázsa, mindezek Wieniawskira emlékeztetnek. A passzage-ok tisztaságában hírnevesebb kollégáinak legtöbbjét felülmúlja. Csakis valódi művészi természetek képesek az abszolút tiszta passzage-ok értékét felfogni, és e már oly gyakran hallott Mendelssohn-féle concert előadásánál még a nem szakértő is átlátott a passzage-ok filigrán munkáján. És hogy azoknak tiszta és művészi játékaért a közönség hálás tudott lenni, azt bebizonyította Ondriček kitüntető fogadtatásánál.“

A „Wiener Allgemeine Zeitung“ 1011. dec. 19-iki számában K a l b e k Miksa így ír: „E concert-dühöd decemberek véghetetlen zongorajátékában ismét egy hegedű-hangot hallani, már magában véve kellemes; annál nagyobb az élvezet azonban akkor, ha a változást egy oly művész idézi elő, ki hangszerét oly mesterileg képes kezelni, mint Ondriček. A Mendelssohn-féle concertet játszotta a philharmonikusoknál. Finom és alapos technikájának eleganciája és biztossága a párisi Conservatorium iskolájára emlékeztetnek, míg a teljes és velős hang, melyet hangszeréből kicsalt, úgy szintén a benső és mély érzelmű előadás német iskolára vallanak, melyet néhány idegen accent még inkább emel.“

A „Fremdenblatt“ 352. dec. 21-iki száma többek közt a következőket mondja a művészről: „A mód, melylyel Ondriček hangszerét kezelte: elragadja hallgatóit.“

Paganini és tanítványa.

Paganini 1836. decemberében Marseillebe érkezett. Itt variációkat írt s már hangversenyének napját is elhatározta.

Későn este, midőn minden nesz kihalt a földről, szobájában teremtményeinek betanulásával foglalkozott, midőn hegedűjén hirtelen egyik húr elpatant, s ő kénytelenítetett megállani.

E pillanatban a kéményben valami esoszogást hallott, mire összerázkódott, gyertyát vón elő, utána tekintett, de legkisebbet sem vehetett észre, mi a nesz okozója lehetne. — Előhívja inasát, összehányják az egész szobát, de sehol senki.

Paganini felhúzta a húrát és tovább játszott, azonban a húr újra elszakadt s most a kandalló kéményében sokkal erősebb suhogás hallatszik.

Paganininak a magányban borsózni kezd a háta, újra előhívja inasát; s a kandallóba sok fát vetett, mire a kéményből a füsttől elkábítva egy emberi alak zuhan le s Paganini lábához veti magát.

— Boesánat uram! — kiáltott ez — én szegény zenész vagyok s vágytam önt hallgatni. Mivel szegénységem nem engedi, hogy hangversenyére jegyet válthassak, padlásszobám ablakából már harmadszor másztam az ön kéményébe s bámultam művészetét. Azonban most a füst igen elkábított s öntudatlan zuhantam alá.

Paganini édesen mosolyogva hallgatta.

— Háromszor hallottam önt s most már boldog vagyok! — folytatta az égből esőppent, s ekkor megragadva Paganini kezét, azt megcsókolá.

Paganini ezen ember elragadtatásán láthatólag megindult. Még ez este megvizsgálta a szegény ördögnek zenébeni jártasságát s tapasztalta, hogy az

Ritka energiával vezeti a vonót, erős és tiszta és rendkívül kifejlett technikája a legnagyobb nehézségeket játszva győzi le. Ondričeket viharos tetszésnyilvánításokkal tüntették ki.

A „Neues Wiener Tagblatt“ 349. dec. 19-iki számában F r e y Vilmos így nyilatkozik a művészről: „Habár Ondriček ugyanazon iskolából került ki, melyből Pablo de Sarasate és Teresina Tua, és habár felléptét jó híre is megelőzte, mégis kellemesen lepte meg hallgatóit. A hang, melyet Ondriček a mindenesetre kitűnő hangszeréből kicsalni képes, teljes és lágy s varázsszerű kellemmel bír. Távol minden nyeglye édeskedéstől és erőltetett virtuozitástól, csak az lebeg a művész szemei előtt, hogy előadása correct és a mellett érzésteljes legyen. A már agyonjátszott Mendelssohn-féle concertet a legmélyebb érzéssel és fényes bravourral adta elő. A közönség előadásának minden pontját tüntetőleg megtapsolta és a művészt többször kihívta.“

A „Tribüne“ 348. dec. 18-iki száma többek közt így ír: „A philharmonikusok hangversenye Ondriček Ferenc kitűnő hegedűművésze fellépte által kiváló érdekességet nyert. A fiatal művész Mendelssohn concertjével oly sikert aratott, mint kevesen előtte. Ondriček mindazon előnyökkel bír, melyek a művészt nagygyá teszik: hatalmas, érzelemteljes hang és kifogástalan technika. A mellett előadása igazán művészi, cantilénája nemes, passzage-játéka pedig művészi tiszta és csalhatatlanul biztos.“

A „Wiener Signale“ 40. dec. 23-iki számában dr. H e l m Tódor többek közt így szól: „Röviden mondva: Ondriček Ferenc a jelen első hegedűművészei közé sorolható. A philharmonikusok hangversenyén Mendelssohnnak már nagyon is ismeretes concertjével villanyozta fel a szakértőket és a szak nem értőket, a mi annál többet nyom a latba, mert e darabot már annyiszor játszották, hogy csakis a legkifogástalanabb interpretáció által lehetett vele oly kitűnő eredményt elérni, mint Ondriček.“

bír hajlammal s tehetséggel a zenéhez: meg is ígérte neki, hogy tanítványának elfogadja.

Paganini megtartotta szavát s a szegény embert kit A b a r t i nak hittak, de ki általán csak a „mátrózok hegedűse“ név alatt volt ismeretes. — oly szorotételvel halmozta el, melyet atya gyermeke iránt szokott tanusítani.

A Balfé-émléknek

Londonban legutóbb történt leleplezése alkalmából nem lesz érdektelen Balfé működéséről egy jellemző esetet elbeszélni.

1836-ban jelent meg „Maid of Artois“ című operája, melyet a közönség különösen Malibrán asszony közreműködésével valóságos lelkesedéssel fogadott. A jelenlegi rondo finale azonban csak pótlólag toldott hozzá és épen ervel ragadta el a művésznő leginkább a hallgatókat.

Balfé e részt éjjel írta és reggeli 8 órakor már megjelent Malibrán asszony lakásán, hogy eljásza. Beriot, a férj már talpon volt, neje azonban meg aludt. Balfé eljászott Beriotnak az új áriát és elragadta vele. Most felkeltették a művésznőt, ki azonban ezért megharagudott és semmit sem akart az új pótlás felől tudni. Hiába dicsérete férje a dallam gyönyörűségét, Malibrán asszony hallani sem akart föléle. Ekkor ő és Balfé megfogtak egy kis úgynevezett „Cottage-zongorát“, bevitték a művésznő szobájába és dacára a művésznő erőlyes tiltakozásának, végig kellett neki hallgatni az új részt. Csakhamar legyőzöttnek nyilvánította magát és egészen el volt ragadtatva az új dallamtól.

Dr. Hanslick a hírneves zeneítész pedig így nyilatkozik a „N. Fr. Presse“-ben: „Ondriček Ferenc az ifjuság varázásával lépett elénk, ő képes volt a Mendelssohn hangversenyével olyan hatást elérni nálunk, a minőt tán senki még előtte. Ő sokban emlékeztet bennünket Laubra, kit fájdalom, oly korán elvesztettünk. Tisztább, édesebb játékot még képzelni sem lehet, e mellett az ifjú kedély varázs tüze átszellemesíti mintegy játékát. A művész egy csapással az első hegedűsök sorába hegedülte magát.“

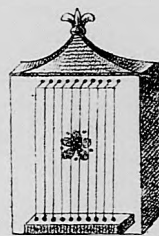
A zene története.

(4. folytatás)

VI.

A legrégebbi réz fú-hangszerek.

A réz trombita feltalálója Plinius szerint P i s c u s, Hercules fia, s Virgil azt írja, hogy bizonyos Misseno nevű remekül tudta azt fújni, főleg harcias alkalmakkor. Ugyancsak Plinius szerint az ókorbeli P ú z o n o k (Posaun) feltalálója is Piscus volt.

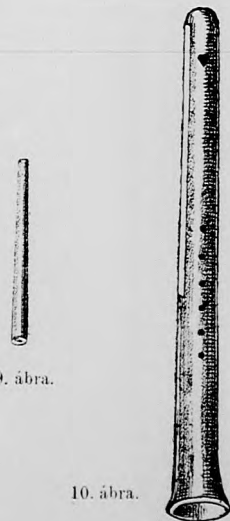
7. ábra.

Az ezüst púzon feltalálása Mozesnek tulajdonítatik s e hangszer „Chatzotza“-nak (Asostra) is nevezetik. Hossza

8. ábra

közel egy rőf volt, felül szélesebb nyílással, hogy a belefúvás minél könnyebben történhessenek. (14. ábra.)

9. ábra.

10. ábra.

11. ábra

E hangszer az aegyptomiaknál is nagy elterjedést nyert s főleg nagy dia-

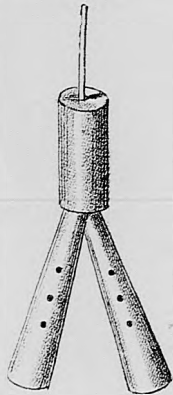
dalmeneteknél szerepelt, hol több ily alakú trombitát hangoztattak együttesen. Napjainkban Verdi elevenítette fel ez ókori hangszert „Aida” dalművében, természetesen némely módosítással és a mai zenerendszerhez alkalmazva.

Hogy a trombiták és kürtök eredetileg nem ércből készültek, az több mint valószínű s kezdetben e célra csakis az állatok üres szarvai használtattak, míg későbbben fából s végre az ércék többféle neméből, u. m.: rézből, acélből és ezüstből készültek.

12. ábra.

Hogy mibe különböztek a régi púsonok az úgynevezett „Tuba-trombiták tól” és a zsidóknál „Kezen” név alatt divatozott kürt hangszertől, igen nehéz meghatározni, mert a hány ókori nép volt, annyiféle elnevezést használt. Főleg vallási és harci alkalmakkor használtattak s a biblia szavai szerint oly hatalmas hangjuk volt, hogy azoktól még Jerikó falai is összedőltek.

13. ábra.

A monda szerint hasonló csodás erejű hanggal bírt Nagy-Károly frank császár unokaöccse Roland-nak kürtje is, a ki azt a pyrenaei hegyek közt egy ízben oly erővel fújta meg, hogy hangját Nagy-Károly nyolc mértföldre meghallotta. Az erős fúvás után mind a kürt, mind Roland megszakadt.

14. ábra.

Az ókorban a trombitákat közönségesen csak „Tubák”-nak nevezték s mindenféle alakú válfajait használták, melyek közül legelterjedtebbek voltak az alábbi alakúak. (15., 16., 17., 18. ábra)

Az ókori trombiták és tubák egy különváló fajtát képezte az úgynevezett „Tuba Tympanodia”, melynek felső részén még egy kisebb dob is volt alkalmazva, a mint ezt a 18-ik ábra mutatja.

A kürt-hangszerek egy bizonyos nemét már az aegyptomiaknál feltaláljuk, mely alakjára nézve hasonlított a tehén-szarvhoz s „Photinx”-nak neveztetett. Kezdetben csak állatok szarvából készült s leginkább a nép összehívására használtatott. (19., 20. ábra.)

A régi zsidó népnél szintén divatban voltak, de ott mint általában minden fúhangszer, úgy a kürtök is csak az egy „Ugal” elnevezés alatt fordulnak elő. Az úgynevezett „Buccina”-kürt egyike volt a leghatalmasabb hangú harci hangszereknek. (Alakja mint a 21. ábra.)

Az ércből készült trombiták hajlított alakú alkalmazását — mely már a régi zsidó népnél divatozott — csak 1688. körül kezdték ismét fölleveníteni Franciaországban, a miből a mai vadász-kürt keletkezett. Más adatok szerint az ily alakú hangszer német találmány, mire a thüringiai herceg ama tilalma vezetett, mely szerint a népnek el volt tiltva az egyenes alakú trombita — mint arisztokratikus és katonai hangszer — használatától. E tilalmat aztán a nép annak alakja megváltoztatásával játszotta ki.

(Folytatása következik.)

Orsz. dalárszövetség.

Szeged, febr. 8. A „szegedi dalárda” január hó 21-ikén tartá rendes évi közgyűlését, mely azonban ez alkalommal „alakuló közgyűlés” is volt, a mennyiben a dalárda három évi cyklusa január elsejével lejárván, újra alakult. Az új aera a dalárdára a legkedvezőbb auspiciumok között indult meg, mert a pártoló tagok száma már eddig is 399, s így jóval felülmúlja a lefolyt három évi pártoló tag számot. E szép szám élénken tanuskodik arról, mily mérvben fogja föl Szeged műszerető közönsége azon szép földadatot, melyet a dalárdák célul tűztek ki maguknak.

A közgyűlés legfontosabb tárgya volt a tisztikar és a választmány megalakítása. Elnök: Huszka Ödön, karmester: Szögédi (Roth) Endre lett. A közgyűlés egyik kiváló momentuma volt, mikor Főkői Lajos lelkes indítványára hazánk első zeneszerzőjét, Erkel Ferencet egyhangulag tiszteletbeli tagjának választotta. A közgyűlés ezenkívül még az alapszabályok némi módosításával foglalkozott s kimondatott, hogy a pártoló tagsági kötelezettség a jövőben nem három évre terjed, hanem minden év végén megszűnethető.

Febr. 3-án tartá meg a „szegedi dalárda” ez évi első kötelezett „Dal és Táncestélyét” a felsővárosi kaszinó tágas helyiségében. A műsor tartalmasan volt összeállítva s a következő számokat tartalmazta: 1. „Feleségemnek” (uj) münégyes, Szögédi Endrétől. 2. Brüll: „Breton dalok”, zongorán 4 kézre Főkői Lajos és Piványi Ernő. 3. „Népdalfűzér” (uj) Szögédi Endrétől, a sólokat énekelték: Skultéti László, László Gyula és Szakáll Lajos egyleti tagok. 5. „Cavatina” Ernani-ból, énekelté Zajonghy Elemér. 5. „Fohász” Huber Károlytól, a sólo részeket énekelték: Szakáll Lajos és Skultéti László. A műsor megoldása minden ré-

szében kitűnően sikerült s különös hatást tett Zajonghy szép éneke úgy, hogy a közönség viharos tapsaira a műsört még meg kellett toldania néhány igen jól énekelt népdallal. Az estély nemcsak szellemileg sikerült kitűnően, de anyagilag is a legjobb eredményt mutatta föl. A teremk zsufolásig teltek meg s a látogatottság mérvéről fogalmat adhat azon körülmény, hogy az első négyest 3 colonnében 160 pár táncolta. (A statisztikai adatok kedvéért megemlítem, hogy ugyanaz nap tartatott a „korcsolya”-bál, hol 60 pár táncolt s még ezenkívül három más táncvigalom is tartatott s a színház is tele volt. Mindez élénken illusztrálja, hogy Szegednek mekkora közönsége van.) Az estélyt a királyi biztos úr is szerencsélte látogatásával s mintegy másfél órai időzés után a legnagyobb meglepéssel távozott. A „szegedi dalárda” estélyei, mint ezen mulatság is mutatja, városunk legsikerültebb s legkeresettebb mulatságai közé tartoznak s azoknak sikere nagy lendületet ad városunkban a dalárügynek.

Alföldi zenebarát.

Hazai hírek.

* Liszt Ferenc és a zsidók. Liszt Ferenc nagy művésznünk szemben különböző oldalról felmerült s neki antiszemita érzelmeket tulajdonító ráfogásokkal, Saissy Amadé szerkesztőhöz levelet intézett, mely a „Gazette de Hongrie” egyik számában megjelent. A levél így hangzik: Szerkesztő úr! A sajnálkozás bizonyos érzetével intézem önhöz e soraimat; de minthogy egy idő óta állítólagos zsidóellenességem híret költik, kötelességem az állhírt, mint tévedésen alapulót helyreigazítanom. — Köztudomású dolog, hogy a zenevilágban jeleskedő több izraelita, első sorban Meyerbeer barátságának örvevéheték, valamint az irodalmi körökben Heine és többen hasonló érzelmeket tápláltak irányomban. Feleslegesnek tartom annak bővebb felsorolását, hogy mily mérvben tanusítottam buzgó loyaltást tehetséges izraeliták irányában 50 éves pályafutásom alatt, tartózkodom egyúttal annak felemlítésétől is, hogy különböző országokban a zsidó felekezeti jótékony intézetek gyarapodása érdekében vajmi gyakran önként közreműködtem. Véd-szentem paulai Szent Ferenc igéje a „Charitas”, ennek vagyok híve mindhalálig. Vannak, a kik „Bohémiens en Hongrie” című művem egyik mondatát kiszakítván, ellenem gánésoskodnak. Nyugodt lelkiismerettel biztosíthatom támadóimat, hogy csak annyiban érzem magam hibásnak, a mennyiben gyengéden érintém a „jeruzsálemi királyság” eszméjét, mely tételt jóval előttem három kiváló izraelita u. m. Beaconsfield lord, Georges Elliot és Crémieux, behatóan tárgyalt. Fogadja t. szerkesztő úr kiváló tiszteletem őszinte kifejezését, Liszt Ferenc.

* Nagy Vince, a szegedi új állandó színház igazgatója tudatja a magyar színház tagjaival, hogy a fentnevezett színház 1. évi október 1-én lévén megnyitandó, a szerződések ugyanez év szeptember 10-án veszik kezdetüket. Felhívja egyzersmind mindazokat is, kik az előbbi felhívásban közzétett megnyitási határidő korai volta miatt nem adták volna be ajánlataikat, azt vele e hó 10-ig közölni sziveskedjenek, a mikor a már eddig tömegesen beérkezett ajánlatok is elintézt nyernek. Az énekkar tagjai arcképüket is mellékeljék. Igazgatósági iroda: Budapest, Bodzafa-utca 21. sz. I. emelet.

* **A sugárúti dalműszínház** építő bizottsága legutóbb megtartott ülésén a színpad mikénti berendezésének kérdésével foglalkozott s erre vonatkozólag az „Asphaleia” társulatnak a bécsi katasztrófa után feltalált és általunk már ismertett, minden tekintetben kitűnő tervezetét fogadta el, kivitelével pedig a Schlick félegyárat bízta meg. E színpadi tervezet, a mellett, hogy mindennemű művészi igényeknek az eddigi színpadi szerkezeteknél sokkal inkább megfelel a technikai tökély netovábbja, különösen fontos tűzbiztonsági szempontból, a mennyiben az egész vasszerkezetre van fektetve. Az „Asphaleia” tervezete eddigelé még egyetlen színpadon sincs alkalmazva; a dalműszínház lesz tehát az első, melynek színpada a szerint készül s mely ennél fogva a színpadot illetőleg is tűzbiztonsági tekintetben a biztonság minden feltételét nyújtja a színházlátogató közönségnek.

* **Bójtji kamara-zeneestélyek.** A Kransevics, Pinkus, Sabathiel, Ruhoff-féle kamarai zenetársulat a bójtben ismét három hangversenyt rendez a vigadó kis termében és pedig február 21-én, március 7-én és március 21-én. A folyó hó 21-én este 7 egy fél órakor Malecky Jozefa asszony közreműködésével tartandó első hangverseny másóra a következő: 1. Volkmann. Négyes (G-moll). 2. Beethoven. Skót dalok egy énekhangra; zongora, hegedű és gordonka kísérettel, éneklő Malecky Jozefa asszony. (Első előadás.) 3. Mendelssohn. Nyolcas. (20. mű) 4 hegedű, 2 mélyhegedű és 2 gordonkára Gobbi, Fischek, Grünfeld és Allaga urak, a nemzeti színház zenekari tagjainak közreműködésével.

* **Az orsz. magy. képzőművészeti társulat választmánya** Ipolyi Arnold püspök elnöklete alatt megtartott ülésén a miniszterelnök felhívása folytán, az állandó országgház terveinek megvizsgálására küldött bizottság egyik szakértő tagjává a társulat részéről Pártos Gyula műépítész választatott meg. Ezen ülésen megállapították egyszersmind a folyó évi kiállítások programja. A rendes, nemzetközi kiállítást e tavaszon nem fogják megtartani, hogy ezáltal az őszi kiállítás sikere a külföld által is biztosítva legyen. A legközelebbi kiállítás Zichy Mihály műveinek külön kiállítása lesz, melynél szintén elektromos világítás fog alkalmaztatni. Az ez évben tartandó müncheni nemzetközi művészeti kiállításra nézve az határozatott, hogy mindenekelőtt a művészekhez felhívás intézendő oly célból, hogy megtudható legyen, mily mérvben lehet a magyar festők részvételére számítani, s vajjon úgy, mint a bécsi kiállításon, a társulat vegye-e kezébe a rendezést vagy a müncheni központi bizottságra bízza-e az. Az írói és művészi tulajdonjogra vonatkozó és dr. Takács Lajos által szerkesztett emlékirat szövegét, mely a képviselőházzal lesz benyújtandó, szintén ez ülésben állapították meg. A módosított szövegből kiemelőnek tartjuk, hogy a társulat a törvényjavaslatban elfogadott képzőművészeti ágak mellett a metszést is hasonló törvényes oltalomban óhajtja részesíteni. Az eljárást illetőleg pedig a törvényjavaslat fakultatív intézkedésével szemben a bírora nézve az emlékirat szerint kötelezően volna megszabandó, hogy a felek bármelyikének kérelmére a szakértő tanácsot meghallgassa, mely szakértő tanács a képzőművészetek részére külön volna alakítandó. A nagy ügyszeretet és

beható tanulmányokkal kidolgozott emlékirat közhelyesséssel fogadtatott s benyújtására gróf Teleki Géza választmányi tag kéretett fel.

* **A kolozsvári képtárlat** megnyitása nagy érdeklődés közt folyt le. Jelen voltak Zichy Jenő gr., Eszterházy gr. főispán, Minovich polgármester és nagyszámú közönség. A polgármester üdvözölte a kiállítás rendezőit, mire Zichy Jenő gr. válaszolt. A kiállítás látogatottsága megfelel a várakozásnak. A tegnapi délelőtt folyamán mintegy négyszázan tekintették meg. A csinos berendezés általános elismeréssel találkozik, mindenki dicséri Huttera Béla építész-mérnök ügyességét, melylyel az egészet rendezte. A terem világítása igen jó, a képek csoportosítása avatott kézzel.

Külföldi hírek.

¶ **A Haendel-ünnepélyt,** melyet Angliában minden harmadik évben rendeznek, az idén június közepén fogják megtartani a Sydenham palotában. A zeneelőadások egy hétre fognak terjedni.

¶ **Különös operette.** Egy Ascher Fred. nevű amerikai oly operettet szerzett, mely a New-York melletti Long-Island szigeten játszik. Hogy tehát a helyi viszonyokat mentül nagyobb hűséggel tüntesse fel, az egész mű főmomentuma egy — moskító-chórusból áll. Remélhető, hogy e párját ritkító operettet csak a szabadban fogják előadni.

¶ **Teresina Tua.** kit művészi körútján anyja is kísér. avval együtt Hamburgból Genuába utazott, hogy ott családi körben néhány hetet eltöltsön, melynek letele után az ünnepelt fiatal művésznő ismét folytatja körútját Németországban.

¶ **Zeneművészek egylete** alakult legutóbb Hannoverben, melynek célja érdekes és ritkán hallott régi és új zeneművek bemutatása és szaktudományi előadások által a zeneművészet emeléséhez hozzájárulni.

¶ **Hamburgban** Dvórák a „Furiantos paraszt” („Der Bauer ein Schelm”) című vig operája, melyet legutóbb hoztak színre, szép sikert aratott. Minden jel arra mutat, hogy e vig opera „Kassza-darabba” nővi ki magát.

¶ **Az új zene conservatorium** (Royal College of Music) Kensingtonban (London) május havában fog megnyitani és pedig létesítője: a walesi herceg által. A gyűjtött biztosítási alap 50 ingyenes növendék felvételét engedi meg.

¶ **Berlinben** Taubert karmester visszaléptével, Radecke Róbert udvari karnagy vette át a kir. zenekar symphonia-estélyeinek vezetését.

¶ **Vincenzo Fornari** „Zuma” című operája, melyet 1881-ben Nápolyban adtak először, legutóbb a florenai Pergola-színházban is színre került és pedig szép sikerrel.

¶ **Bernbardt Sára** „Ma vie au Théâtre” cím alatt fogja emlékiratait megírni két kötetben. Egy kiadó állítolag 100.000 frankot ígért volna e mű kiadási jogáért.

¶ **Kitüntetett hegedűs.** A weimari nagyherceg Viardot Pál hegedűművészt a sólyomrenddel tüntette ki.

¶ **Hegyesy gordonka- és Schönberger zongoraművész.** kik legutóbb Spanyolországban hangversenyek nagy sikerrel, legközelebb Német- és Angolországban szandékoznak körutat tenni.

¶ **Joachim Pal** a berlini philharmonikusok zenekarát az ottani zeneakadémia számára szerzőltette és alkalmas erők hozzávonásával 12 nagyobb zenekari és kári előadást szandékozik rendezni.

¶ **Nilssohn Krisztina** legutóbb San-Franciscóba (California) lépett fel óriási sikerrel. A hallgatók közt ott volt Lorne márkí és neje Luiza: angol hercegnő.

¶ **„Don Spavento”** cím alatt legutóbb egy új operette került színre szép siker mellett a haagi királyi színházban. A zenét Jedelhelle Alfred, a szöveget Morand és Vattier írták.

¶ **Wilhelmj Agostnak** a bádeni nagyherceg a zähringi oroszánrend 1. osztályú Comthur-keresztjét adományozta.

A szeptérvári ballet.

Ninesen ballet a világon, mely a szeptérvárrival versenyezhetne, — még a párisi nagy opera balletjét sem véve ki. De nem is találjuk azt sehol, hogy a ballettáncosok és táncosnők kiképzésére olyan gondot fordítanak és hogy a balletszemélyzet helyzete annyira biztosítva, állása annyira szervezve volna, mint Szentpétervárott. Ott ez épen olyan életpálya, mint akár a hivatalnok, vagy a katonai. Csak a tanulmányok veszik korábban kezdetüket.

Négy-öt éves korukban már kiszemelik a ballet-növendékeket, a kiket azután az e célra fennálló császári intézetbe adnak, a hol 16—17 éves korukig maradnak. Délelőtt oktatást nyernek a zenéből és nyelvekből. Délben csapatonként a színházba mennek, a hol Petipa Máriaus, a császári színházak balletmestere várja őket. A tánclecke három óráig tart, ekkor visszatérnek az intézetbe és ebédelnek. Hat órakor ismét a színházba mennek és részt vesznek az előadásban. Ez a gyermek-ballet egyik specialitását képezi az orosz udvari színháznak.

A mikor ezek a növendékek elérik 16—17 éves korukat, tagjaivá lesznek a ballet-karnak és szabadságukban áll, vagy visszatérni a szülői házhoz, vagy továbbra is az intézetben maradni. A kik közülök kiváló képességet tanúsítanak, azok két-három évvel tovább tanulnak és azután mint magán-táncosnők lesznek szerződötve. De ez csak kivételes eset. Többnyire a ballet-karból válnak ki fokozatosan a másod- és első táncosnők, inkább anciennitás, mint érdem szerint. Husz évi szolgálat után mindegyik magán-táncosnőnek igénye van fizetésökkel egyenlő nyugdíjra, e mellett azonban tovább működhetnek és ezért természetesen tovább húzzák fizetésüket is.

A fizetés eleinte csekély: 25—30 rubel havonként, de elég gyorsan emelkedik száz rubelig. Ennél magasabb fizetést csak az elsőrangú táncosnők kapnak, de csak nagyon kevésnek van évenként kétezer rubelnél többje. Kettőn négyezer, a két elsőrangú csillag pedig, Wazem és Sokoloff egyenkint kilencezer rubel fizetést húznak.

A táncosnők legnagyobb része férjnél van. Oroszországban a ballerina általában „jó parthie”, mert 37—38 éves korában fizetése és nyugdíja együttvéve fölmegy 3—4000 rubelre évenként. Többnyire a színháznál alkalmazottakhoz mennek nőül, mert más férfiakkal alig érintkezhetnek, a mennyiben a színpalak mindenki előtt, a ki a színházhoz nem tartozik, szigorúan el vannak zárva. Azért az orosz ballerínák mind nagyon erényesek is, és a legkritikább esetek közé tartozik, ha ott egy táncosnő letér az erény útjáról. Ha pedig megtörténik, a hódító rendszerint a legmagasabb körökből, vagy a legtöbb állami méltóságok viselői közül való. Ez is némi méntségül szolgálhat nekik!

Figyelmeztetés!
Kitűnő zongorahangoló
MAGRINI A.
ajánlatik mindennemű
zongora-hangolás, javítás és bő-
zésére.
Megtudható a társulat zeneműkeres-
kedésében váci utca 3.

NEMECSEKE JÓZSEF

Mignon zongorák. Tartós kitűnő hang-
szerek. Különösen ajánlatosak iskolák számára.

'Produktív szövetkezet.'

E céget hat évvel ezelőtt a világhírű
„Bösendorfer” zongoragyárból el-
szakadt 60 munkás alapította s ma
már méltán vetekedik az anyaggyár
készítményeivel.
Tekintve a kitűnő minőséget
a legolcsóbb hangszer. Külö-
nösen ajánlatos az úgyneve-
zett „Mignon zongorák.”
A nagy arany érdemmel kitüntetve.

SCHMIDT FERENCZ

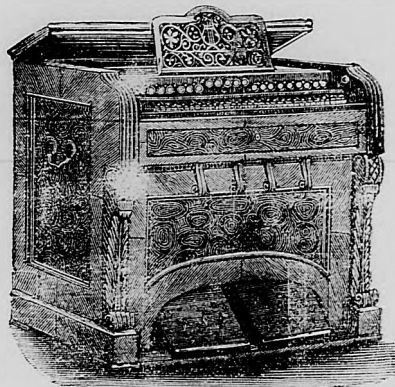
Bösendorfer tanítványa.

Jó minőségű tartós zongorák:
Rövid szalon, diófából.
„ „ „ fekete.

Árjegyzék küldetik, díj nélkül.

CARL HAMBURGER

zongoragyáros

A legkitűnőbb
„Harmoniumok”

Tietz Péter utóda
Kotykwicz Teofil
gyára

A legjobb minőségű Harmo-
niumok nagy választéka.
Hangverseny- és szalon-harmo-
niumok. Prolongement és
Perussióval. Templomok és
iskolák számára 100 forinttól
fölfelé.

Több évi jótállás!

Árjegyzékek kivanatra
bérmentve küldetnek.

Zenetanárok lakcímei:

Zongora.

- Aggházi Károly nemz. zen. tan. Akad.-ut. 11.
- Bartay János „ „ Váci-utca 10.
- Schütze Rezső „ „ N.-korona-u. 4.
- Khayil Antal „ „ Thonet udvar
- Erney József „ „ Kerepesi-út 24.
- Huber Károly „ „ Uj tőzsdeépület
- Dr. Popper Armin „ „ Sugár út 80. sz.
- Ziegler János Király utca 35. sz.
- Koschirz János Sugár út 89. sz.
- Kindtner Károly Vas utca 17. sz.
- Vajdaffy Béla Külső dob utca 49.
- Tomka István Sebestyén tér 3. sz.
- Krisztinkovich Béla Hungaria szálloda
- Gobbi Henrik Ferenc-József rakpart 18. sz.
- Rausch Karoly Hunyady utca 3. sz.
- Kúhn Miksa Károly körút 11. sz.
- Drescher Raimund Kerepesi út Kerepesi ndv.
- Sipos Antal Keeskeméti utca Geisztház
- Zimay László Molnár utca 37.
- Székely Imre Szerb utca 2.
- Avar Alajos. Rákosárak-utca.

Harmonium és Orgona.

Erney József Kerepesi ut 24.

Ének.

- Aggházi Károly Akadémia utca 11. sz.
- Huber Károly Uj tőzsde-épület
- Pauli Richárd Dohány utca 28.
- Passy Cornet asszony Múzeum körút
- Igerics Katalin Lipót utca 6.
- Ulrich Cécilie Albrecht ut 6.
- Schmidt József Lipót utca 19.
- Puks Ferencz Klauzál utca 4.

Zeneszerzés.

- Aggházi Károly Akadémia utca 11.
- Erney József Kerepesi ut 24.
- Puks Ferencz Klauzál utca 4.
- Huber Károly Uj tőzsde-épület
- Nicolitsch Sándor Kazinczy utca 17.

Hegedű.

- Huber Károly Uj tőzsde épület
- Gobbi Alajos Magyar utca 36.
- Pischinger Alajos Dohány utca 45.
- Kis Péter Sándor utca 5.
- Frankhauser Károly Diófa utca 18.
- Mészáros József Tüzoltó utca 10.

HOYER

vonó-hangszer készítő

Gyönyörű imitációk külö-
nösen műkedvelők figyel-
mébe ajánlatosak.

EHRBAR

világhírű zongorái.

Ezen hangszerek a zongora gyártás
remekjei közé tartoznak. Tartósságra
utólérhetlenek, ezen tulajdonságnak
köszönheti e gyár nagy hírnevét.

Kaphatók:

- Szalon Stucz, diófa
- „ „ „ fekete
- kereszthúrozott és egyszerű.

J. Heitzmann és fia

es. kir. udvari zongoragyáros

Első rangú gyár, mely külö-
nösen arról nevezetes, hogy
a legtartósabb hangszereket
készíti. Zongorái az egész vi-
lágban el vannak terjedve. S
mindenütt egyaránt kelendő-
ségnek és kedveltségnek ör-
vendenek. Birja a legmaga-
sabb kitüntetések.

HEVESI B.

zongoragyáros

Kitűnő hazai gyártmány,
mely különösen szoliditása
és tartóssága által tűnik ki.
Ezen minden tekintetben
ajánlatos zongorák főgynök-
ségét a társulat birja s zong-
oratermében mindig megte-
kinthetők.

Uj találmány!

**Vonó hangszerek,
hegedűk
és gordonkák,**

melyek teljesen pótolják az olasz
mesterek műveit. A hang ép oly erős
és nemes, mint a régi hangszereké.

Noebe készítményei!

Csakis a Harmoniánál, Buda-
pesten kaphatók.

Világhírű szaktekintélyek elismerés-
sel nyilatkoznak e feltűnést keltett
tűnényyszerű hangszerekről

Egy hegedű ára, csinos tokban 100 frt.
Egy gordonka ára, csinos tokban
150 frt.

MARTIN WESSELY
zongoragyáros.

Különös speciálítás az úgynevezett
„Diminutiv” zongora, legkisebb alak
s mégis erős, tömör hang. Bár milyen
kicsi szobában is elfér. Az egész zong-
ora 1 1/4 méter. Különféle érmek.

! Farsangi tréfa!

Grelot (csörgő) polka

kézre való csörgővel együtt
kapható minden könyv- és
zenemű-kereskedésben.

PETROV

zongoragyár.

Legolcsóbb zongorák.

Souczer Mátyas

zongoragyár

oleső és tartós gyártmány

a »Harmonia« zong-
oratermében min-
dig készletben van.

„HARMONIA”

zeneműkereskedésben
kaphatók valódi legfinomabb francia

**hegedű- és gordonka-
hurok és gyanta.**

A világhírű *Voirin*-féle vonók
raktáron tartatnak.

Vidékről jövő megrendelések
pontosan teljesítetnek.